

ARAŞTIRMA RESEARCH

DOI: 10.5336/mdethic.2025-110839

Hemşirelik Öğrencilerinin Mahremiyet Bilinci ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi: Kesitsel Tanımlayıcı Çalışma

Investigation of Nursing Students' Privacy Consciousness and Related Factors: Cross-Sectional Descriptive Study

^{ID} Duygu YILDIRIM^a, ^{ID} Simay SIRMA^a, ^{ID} Derya UZELLİ^a, ^{ID} Esra AKIN^a

^aİzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları AD, İzmir, Türkiye

Bu çalışma, 3. Uluslararası 7 Ulusal Temel Hemşirelik Bakımı Kongresi'nde (22-25 Ekim 2024, İzmir) sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde mahremiyet bilincinin ve ilişkili faktörlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kesitsel tanımlayıcı tipte olan araştırmamız, Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan ve veri toplama formlarını eksiksiz dolduran öğrenciler (n=177) oluşturmuştur. Araştırmada verileri, "birey tanıtım formu" ve "Mahremiyet Bilinci Ölçeği" kullanılarak Google Forms aracılığı ile çevrim içi ortamda yüz yüze toplanmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli etik kurul izinleri, kurum izni ve katılımcılardan yazılı onamları alınmıştır. Veriler, IBM SPSS (versiyon 21.0) paket programına aktararak analiz edilmiş olup, analizde sayı ve yüzde, parametrik ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Tüm analizlerde, istatistiksel anlamlılık sınır değeri $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların %96,6'sı, mahremiyetin önemli bir kavram olduğunu düşünmekte olup Mahremiyet Bilinci Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması $3,37\pm0,71$ 'dir. Mahremiyet Bilinci Ölçeği alt boyutlarından öğrencilerin aldığı en yüksek puan ortalaması "kendine ait mahremiyet bilinci/benliğin mahremiyetini sürdürmek için davranışlar" $4,30\pm1,07$, en düşük puan ortalaması ise "başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar" $2,52\pm0,83$ idi. Araştırma bulguları, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mahremiyeti önemli bir kavram olarak gördüğünü ve mahremiyet bilinci konusunda farkındalık sahibi olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrenciler tarafından bireyin mahremiyet bilincinin çevre, kültür, aile yapısı ve gizlilik kavramına ilişkin bilgi düzeyi gibi çeşitli değişkenlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

ABSTRACT This study was conducted to determine the privacy consciousness and related factors in nursing students. This cross-sectional descriptive study was conducted between December 2023-June 2024. The sample of the study consisted of students (n=177) who volunteered to participate in the study and filled out the data collection forms completely. In the study, data were collected face-to-face online via Google Forms using the "individual identification form" and "Privacy Awareness Scale". Necessary ethics committee permissions, institutional permissions and written consents were obtained from the participants in order to conduct the study. Data were analyzed by transferring to IBM SPSS (version 21.0) package program, and number and percentage, parametric and non-parametric tests were used in the analysis. Content analysis method was used in the analysis of qualitative data. In all analyzes, the statistical significance limit value was accepted as $p<0.05$. 96.6% of the participants think that privacy is an important concept and the total mean score they received from the Privacy Awareness Scale is 3.37 ± 0.71 . The highest mean score students received from the MBI sub-dimensions is "self-privacy awareness/behaviors to maintain privacy of self" 4.30 ± 1.07 , and the lowest mean score is "behaviors to maintain privacy of others" 2.52 ± 0.83 . The research findings show that the vast majority of the students see privacy as an important concept and are aware of privacy awareness. In addition, the students think that an individual's privacy awareness is related to various variables such as environment, culture, family structure and level of knowledge about the concept of privacy.

Anahtar Kelimeler: Etik; hemşirelik; hemşirelik öğrencileri; mahremiyet bilinci

Keywords: Ethics; nursing; nursing students; privacy consciousness

Correspondence: Duygu YILDIRIM

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları AD, İzmir, Türkiye

E-mail: duyguyildirim6@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics, Law and History.

Received: 07 Apr 2025

Accepted: 24 May 2025

Available online: 08 Sep 2025

2146-8982 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Profesyonel mesleklerin, profesyonelleşmenin gereği olarak etik ilke ve sorumluluklar rehberliğinde yol alması gerekmektedir.¹ Günümüzde bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, küreselleşme ve hasta haklarına dair artan farkındalık her alanda olduğu gibi sağlık hizmetlerinde de mahremiyet kavramına ilişkin önemi daha da artırmıştır.²⁻⁴ Sağlık hizmetlerinin sunumunda hastalarla en fazla etkileşimde bulunan hemşireler, uygulamalarına rehberlik eden mesleki etik ilkeler doğrultusunda toplumun refahını sağlamada ve hasta mahremiyetinin korunmasında temel bir sorumluluk taşımaktadır. Türk Hemşireler Derneği (THD) tarafından 2009 yılında hemşireler için yayımlanan “Etik İlke ve Sorumluluklar” başlıklı rehberde yer alan mahremiyet ve sır saklama ilkesi önemli bir yere sahip olması da hemşirelerin bu sorumluluğunu destekler bir nitelik taşımaktadır.⁵

Mahremiyet, bireye ait olan şeylerin diğer bireyler ile paylaşılmasını kontrol etme hakkı olarak tanımlanmakta olup fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel mahremiyet olmak üzere 4 boyutta incelenmektedir.^{2,6,7} Bilişsel mahremiyet, bireyin kişisel bilgilerinin nerede, kiminle ne zaman ve ne kadar paylaşılacağına kendisinin karar verebilme hakkını ifade ederken; fiziksel mahremiyet, bireyin sadece bedenini değil, aynı zamanda bulunduğu ortamda sahip olduğu özgürlüğü ve bu alanın güvenliğini kapsamaktadır.^{8,9} Sosyal mahremiyet ise bireyin sosyal ilişkilerini düzenlemesine olanak tanımakta; bu ilişkilerde sınırları belirleyerek, bireyin sosyal çevresiyle olan etkileşimlerini kendi tercihleri doğrultusunda yönlendirmesine ve bağımsızlığını korumasına yardımcı olmaktadır.¹ Mahremiyetin bu farklı boyutları, hemşire-hasta arasındaki güvene dayalı ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte insan onurunu korumaya dayalı bakımın temelini oluşturarak etkili hemşirelik bakımının sunulmasını sağlamaktadır. Bu nedenle hasta mahremiyetine saygı göstermek ve bu mahremiyeti korumak, yasal düzenlemeler ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmıştır. Hasta mahremiyeti ve gizliliğin kapsamı, 1981 yılında Lizbon Bildirgesi’nde, 1994 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde ve 01.08.1998 tarihli, 23420 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği’nin 21. maddesinde ele alınmıştır.^{1,10-13} Ayrıca Uluslararası Hemşireler Konseyi

[International Council of Nursing (ICN)] tarafından 2021’de yayımlanan ve THD tarafında da çevirisi yapılan hemşireler için etik kodlarda da birçok noktada mahremiyetin tüm boyutları ile korunmasına atıf yapılmıştır.^{14,15}

Tüm bunlar doğrultusunda mahremiyetin öncelikle insan hakkı ve diğer yandan hasta hakkı olması nedeniyle hemşirelerin mahremiyet bilincine sahip olması gerekmektedir.^{3,16} Mahremiyet, bireyin fiziksel alanına, kişisel bilgilerine, insan ilişkilerine, karar ve tercihlerine başka bireylerin karışmasını engellemekte ve/veya sınırlandırmaktadır.⁸ Tam da bu noktada her bireyin mahremiyet sınırı, tüm boyutlarda kendisine erişilmesine, ulaşılmasına engel koyduğu çizgide başlamaktadır.¹⁶ Bu nedenle de bireyin kendinin veya başkalarının mahremiyetini koruyabilmek için kendisinin ve başkalarının mahremiyet sınırlarını bilmesi, diğer bir deyişle mahremiyet bilincine sahip olması gerekmektedir. Mahremiyet bilinci, bir bireyin hem kendi hem de başkalarının özel bilgilerini gizli tutma ve fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal alanlarda mahremiyeti koruma konusundaki etik farkındalığına sahip olması ve bireylerin onuru ile haklarını korumak için etik davranışlar sergilemeleri anlamına gelmektedir.^{11,16} Bu durum, hemşirelerin etik yükümlülüklerini yerine getirmesini zorunlu kılarlarken, hemşirelik eğitiminin de bu doğrultuda şekillendirilmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, lisans döneminden itibaren hemşirelerin etik farkındalıklarının geliştirilmesi ve mahremiyet bilincinin kazandırılması, meslek etiği ve hasta hakları açısından büyük öneme sahiptir.

Konu ile ilgili alanyazın değerlendirildiğinde, hastanın mahremiyetine saygı gösterilmesinin, hastaların sakinlik, refah, güvenlik, bağımsızlık ve öz değer duygusu kazanmalarını sağladığı; ayrıca bakımın olumlu etkilenerek iyileşme sürecini ve taburculuğu hızlandırdığı görülmektedir.^{10,17} Ancak çeşitli çalışmalar, hasta mahremiyetine olan saygının beklenen düzeyde olmadığını, hastane ortamlarında hasta mahremiyetinin sıklıkla ihlal edildiğini; bunun sonucunda hastaların kendilerini güvende hissetmediğini, duygusal tepkiler verdiklerini, iş birliği yapmak istemediklerini ve tedavi sürecinin aksadığını, dolayısıyla hasta bakımında çeşitli sorunlarla karşılaşıldığını göstermektedir.^{13,18-22} Bu sorunların eli-

mine edilmesinde lisans düzeyinden itibaren öğrencilere mahremiyet bilinci farkındalığının ve ahlaki sorumlulukların kazandırılması amacıyla hemşirelik meslek etiği ilkeleri kapsamında eğitimler verilmesinin kritik bir öneme sahip olduğu açıktır.^{2,23} Yanı sıra bu eğitim, klinik ortamlarda pratik deneyimlerle birleştirilmeli ve öğrencilerin, mahremiyet konusundaki bilinci içselleştirerek gelecekteki profesyonel rollerine hazırlanması da yadsınamaz bir gerekliliktir.^{24,25}

Gelecekte üstlenecekleri rollere hazırlanmak amacıyla farklı klinik alanlarda eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin, mesleki eğitim süreçleri boyunca mahremiyet bilincini geliştirmeleri ve içselleştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte ulusal ve uluslararası literatürde hemşirelik bölümü öğrencilerinin etik konusunda ders alması ile mahremiyet bilinci arasındaki ilişkinin değerlendirildiği ve mahremiyet bilincinin kazanılmasında ya da güçlendirilmesinde etkili olan faktörlerin ortaya konduğu çalışmaların az olması dikkat çekicidir. Oysaki etik ve yasal açıdan büyük bir öneme sahip olan mahremiyet bilincinin hemşirelik öğrencilerine kazandırılması bireysel sorumluluğun yanı sıra hasta ve insan haklarının korunması ve bakım kalitesinin artırılması açısından da bir zorunluluk olduğu düşünülmektedir. Ayrıca artan bakım beklentileri ve değişen sağlık bakım ihtiyaçları, bu bilinç ile donanmış hemşirelerin yetiştirilmesini her zamankinden daha gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci ve ilişkili faktörlerin belirlenmesidir.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci düzeyleri nedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci düzeyleri ile tanıtıcı özellikleri arasında ilişki var mıdır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci ile ilişkilendirdikleri faktörler nelerdir?

ARAŞTIRMANIN TİPİ

Araştırma, kesitsel ve tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Araştırma, Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında İzmir ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Bölümünde gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, bir üniversitenin Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 2 (n=176), 3 (n=173) ve 4. (n=169) sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 518 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme, %90 güven aralığı ve 0,05 hata payı dikkate alınarak hesaplanmış ve 178 öğrenciye ulaşılması hedeflenmiştir. Örneklem seçimine gidilmemiş olup evrende yer alan tüm öğrenciler, araştırmaya dâhil edilme ve dışlanma kriterleri de göz önünde bulundurularak gelişigüzel örnekleme yöntemi ile seçilmiştir ve toplam 177 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmanın dâhil edilme kriterleri:

- Hemşirelik bölümünde 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim görmesi,
- En az 1 kez klinik uygulamaya deneyiminin olması,
- Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olmasıdır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verilerinin toplanmasında birey tanım formu ve Mahremiyet Bilinci Ölçeği kullanılmıştır.

Birey Tanıtım Formu

Araştırmacılar tarafından literatür çerçevesinde hazırlanan birey tanım formu, katılımcılara yaş, sınıf, cinsiyet, aldığı uygulamalı dersler, uygulamaya çıktığı dersler, hemşirelikte etik dersi alma durumu, hemşirelikte etik ilkeleri ve değerleri bilme durumu ile bunların neler olduğunu sorgulayan sorular içermektedir. Form, mahremiyetle ilişkili sorular da dâhil olmak üzere 8 açık uçlu ve 8 kapalı uçlu olmak üzere toplam 16 sorudan oluşmaktadır.

Mahremiyet Bilinci Ölçeği

Tabata ve Hirotsune tarafından 2014 yılında Japonya’da geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2019 yılında Öztürk ve ark. tarafından yapılmıştır. Ölçek, toplam 11 madde ve “kendine ait mahremiyet bilinci/benliğin mahremiyetini sürdürmek için davranışlar”, “başkaları için mahremiyet bilinci” ve “başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli Likert 1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Ölçeğin tümü için Cronbach alfa katsayısı 0,77 olarak, “kendine ait mahremiyet bilinci”, “başkaları için mahremiyet bilinci” ve “başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar” alt boyutlarının Cronbach alfa katsayıları sırasıyla 0,73, 0,74 ve 0,70 olarak bulunmuştur. Ölçek toplam puanı ve her alt boyut puanı için temsil eden maddelerin ortalamaları karşılaştırılarak değerlendirilmektedir. Puan ortalamalarının 1’e yakın olması mahremiyet bilincinin düşük olduğu, 5’e yakın olması ise yüksek olduğu şeklinde yorumlanır.¹⁶

VERİ TOPLAMA

Araştırma verileri, öğrencilerle yüz yüze olarak Google Formlar (Alphabet Inc., ABD) üzerinden oluşturulan çevrim içi anket yoluyla toplanmıştır. Veri toplama sürecine, belirlenen örneklem sayısına ulaşılana kadar devam edilmiştir. Formların doldurulması yaklaşık 3-5 dk sürmüştür.

VERİ ANALİZİ

Verilerin analizinde, SPSS (IBM, versiyon 21.0) paket programı kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde, sürekli değişkenler için ise ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normallik testleri Kolmogorov-Smirnov testi, histogram grafikleri, çarpıklık ve basıklık değerleri ile yapılmıştır. Bağımsız gruplar arasında niceliksel sürekli veriler, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılarak karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, %95 güven aralığında ve anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Ayrıca veri toplama formlarında yer alan nitel sorular, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş olup sayı ve yüzde kullanılarak değerlendirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın yürütülmesi için İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Etik Kurulundan (tarih: 1 Kasım 2023; no: 2023/18-03) etik kurul onayı alınmıştır. Etik kurul onayının alınmasının ardından ilgili kurumdan kurum izni alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı, araştırmadan sağlanacak yararlar, araştırmadan elde edilecek verilerin yalnızca araştırma kapsamında kullanılacağı ve gizliliğin sağlanacağı konusunda açıklamalar yapılarak onamları alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yürütülmüştür.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %68,9’u kadın olup %45,8’i 3. sınıf, %34,5’i 2. sınıf ve %19,8’i 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Katılımcıların %68,9’u etik ile ilgili bir ders almıştır. Öğrencilerin %71,8’i etik ilkeleri bilmektedir. Etik ilkeleri bilen öğrenciler tarafından en çok bilinen etik ilkenin adalet (%75,6), en az bilinen etik ilkenin eşitlik (%43,3) olduğu ifade edilmiştir ve öğrencilerin neredeyse yarısının mahremiyet (%54,3) etik ilkesini bildiği ortaya konmuştur. Öğrencilerin etik değerleri bilme durumları değerlendirildiğinde, %63,3’ü etik değerleri bildiğini ifade etmiştir. Etik değerleri bildiğini ifade eden katılımcılar tarafından en fazla bilinen etik değer doğruluk/dürüstlük (%55,1) olduğu, estetik değerinin ise öğrenciler tarafından hiç bilinmediği saptanmıştır (Tablo 1).

Katılımcıların %96,6’sı mahremiyetin önemli bir kavram olduğunu düşünmektedir ve Mahremiyet Bilinci Ölçeği’nden aldıkları toplam puan ortalaması $3,37 \pm 0,71$ ’dir. Mahremiyet Bilinci Ölçeği alt boyutlarından öğrencilerin aldığı en yüksek puan ortalaması “kendine ait mahremiyet bilinci/benliğin mahremiyetini sürdürmek için davranışlar” ($4,30 \pm 1,07$), en düşük puan ortalaması ise “başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar” $2,52 \pm 0,83$ idi (Tablo 2).

Ölçek ve alt boyutları toplam puan ortalaması ve değişkenler arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; cinsiyet, sınıf düzeyi, etik dersi alma durumları, etik ilkeleri, etik değerleri bilme ve mahremiyetin önemli olduğunu düşünme durumları ile ölçek ve alt boyut

TABLO 1: Katılımcıların etik ilke ve değerleri bilme durumları

	Yanıtlar	n	%
Hemşirelikte etik ilkeleri bilme	Evet	127	71,8
	Hayır	50	28,2
Bilinen etik ilkeler			
Yarar sağlama	Evet	88	69,3
	Hayır	39	30,7
Zarar vermeme	Evet	89	70,1
	Hayır	38	29,9
Mahremiyet	Evet	69	54,3
	Hayır	58	45,7
Gizlilik	Evet	61	48,0
	Hayır	66	52,0
Özerklik	Evet	77	60,6
	Hayır	50	39,4
Adalet	Evet	96	75,6
	Hayır	31	24,4
Eşitlik	Evet	55	43,3
	Hayır	72	57,7
Hemşirelikte etik değerleri bilme durumu	Evet	112	63,3
	Hayır	65	36,7
Bilinen etik değerler			
Özgürlük	Evet	61	48,0
	Hayır	66	52,0
İnsan onuru	Evet	59	46,5
	Hayır	68	53,5
Özgürlük	Evet	37	29,1
	Hayır	90	70,9
Doğruluk/dürüstlük	Evet	70	55,1
	Hayır	57	44,9
Estetik	Evet	0	0
	Hayır	127	100
Sadakat	Evet	21	16,5
	Hayır	106	83,5

TABLO 2: Hemşirelik öğrencilerinin Mahremiyet Bilinci Ölçeği puan ortalamaları (n=177)

Ölçek ve alt boyutları	Minimum	Maksimum	$\bar{X} \pm SS$
Mahremiyet Bilinci Ölçeği toplam puanı	1,00	5,00	3,37±0,71
Kendine ait mahremiyet bilinci	1,00	5,00	4,30±1,07
Başkaları için mahremiyet bilinci	1,00	5,00	3,08±0,73
Başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar	1,00	5,00	2,52±0,83

SS: Standart sapma

toplam puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 3).

Öğrencilere, mahremiyet ve mahremiyet bilinci ile ilgili açık uçlu şekilde sorular sorularak konu ile

ilgili bildiklerini ifade etmeleri istenmiştir. Katılımcıların bu yanıtlarındaki ifadeleri Tablo 4'te yer almaktadır. Öğrenciler "Sizce mahremiyet nedir?" sorusuna yanıt olarak mahremiyeti "kişinin özel alan ve sınırlarının korunması (%22,4; n=35)", "gizlilik (%19,2; n=30)", "beden gizliliği (%19,2; n=30)", "bilgi gizliliği (%15,4; n=24)", "herkesin görmemesi ve bilmemesi gereken, kişinin dış ortama göstermek veya söylemek istemediği her şey (%11,5; n=18)" olarak tanımlamışlardır. "Mahremiyet bilinci nedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde öğrencilerin mahremiyet bilincini genellikle "kişilerin mahremiyetine saygı göstermeyi bilmek, göstermek ve önemini farkında olmak (%23,9; n=32)", "gizliliği bilme/koruma/önem verme/saygılı davranma (%14,9; n=20)", "özel alana ve hayata saygı (%10,5; n=14)", "mahremiyet nedir bilmek ve ona göre eylemlerde bulunmak (%9,7; n=13)" olarak ifade edilmiştir (Tablo 4).

Katılımcıların %70,6'sı (n=125) bireyde mahremiyet bilinci oluşturma mümkün olduğunu ve bu katılımcıların %38,4'ü (n=48) eğitim, %17,6'sı (n=22) empati yapma, %10,4'ü (n=13) konu ile ilgili bilgilendirilerek ve gereklilikleri açıklanarak bireylerde mahremiyet bilinci oluşturulabileceğini düşünmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin %70,1'i (n=124) bireyin mahremiyet bilincinin herhangi bir faktör ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Bu öğrencilerin %31,5'i (n=39) çevre, %19,4'ü (n=24) kültür ve eğitim durumu, %18,6'sı (n=23) aile, %13,7'si (n=17) gizlilik kavramına ilişkin bilgi durumu ile mahremiyet bilincinin arasında ilişki olabileceğini düşünmektedir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin, mahremiyet bilinci ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olan bu çalışma sonucunda Mahremiyet Bilinci Ölçeği toplam puan ortalaması 4,49±0,42 (minimum: 2,47; maksimum: 5,00) olarak saptanan hemşirelik bölümü öğrencilerinin yüksek mahremiyet bilincine sahip olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Öztürk ve ark. tarafından bir üniversitenin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler ile yaptıkları çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin yüksek düzeyde mahremiyet bilincine sahip oldukları tespit

TABLO 3: Öğrencilerin mahremiyet ölçeği puanları ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması

	Ölçek toplam puanı		Kendine ait mahremiyet bilinci		Başkalarına ait mahremiyet bilinci		Başkalarının mahremiyetini sürdürmek için davranışlar	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Cinsiyet								
Kadın	3,36	0,65	4,34	1,01	3,05	0,68	2,45	0,70
Erkek	3,39	0,83	4,20	1,19	3,13	0,82	2,66	1,03
t değeri	U=3121,000		U= 3192,500		U=3109,500		U=3081,500	
p değeri	0,45		0,58		0,41		0,36	
Sınıf								
2. sınıf	3,49	0,40	4,54	0,60	3,15	0,50	2,52	0,73
3.sınıf	3,29	0,76	4,21	1,20	3,01	0,75	2,45	0,76
4. sınıf	3,33	0,96	4,07	1,29	3,09	0,95	2,68	1,08
t değeri	KW=0,914		KW=1,108		KW=1,989		KW=0,360	
p değeri	0,63		0,57		0,37		0,83	
Etik dersi alma								
Evet	3,31	0,80	4,20	1,20	3,03	0,79	2,51	0,85
Hayır	3,49	0,42	4,52	0,62	3,16	0,53	2,55	0,76
t değeri	U=3217,000		U=3192,000		U=3055,000		U=3214,500	
p değeri	0,65		0,58		0,31		0,64	
Etik ilkeleri bilme								
Evet	3,32	0,75	4,27	1,16	3,02	0,74	2,45	0,79
Hayır	3,48	0,58	4,37	0,80	3,20	0,66	2,68	0,89
t değeri	U=3168,500		U=2938,000		U=2725,000		U=2719,500	
p değeri	0,98		0,41		0,12		0,12	
Etik değerleri bilme								
Evet	3,33	0,74	4,28	1,15	3,02	0,73	2,46	0,77
Hayır	3,44	0,66	4,32	0,90	3,16	0,70	2,62	0,90
t değeri	U=3575,000		U=3317,000		U=3113,500		U=3328,500	
p değeri	0,84		0,29		0,09		0,32	
Mahremiyetin önemli olduğunu düşünme								
Evet	3,36	0,71	4,29	1,07	3,06	0,71	2,50	0,81
Hayır	3,71	0,68	4,45	1,00	3,54	0,84	2,94	1,08
t değeri	U=443,000		U=424,000		U=362,000		U=385,500	
p değeri	0,56		0,44		0,19		0,28	

SS: Standart sapma; U: Mann-Whitney U; KW: Kruskal-Wallis

edilmiştir.⁹ Hemşirelik öğrencilerinin örneklemini oluşturduğu ve öğrencilerin mahremiyet bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının incelendiği başka bir çalışmada ise hemşirelik bölümü öğrencilerin mahremiyet bilinci puan ortalaması $3,53 \pm 0,21$ olarak bulunmuştur ve öğrencilerin mahremiyet bilincinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.¹ Kurt tarafından yapılan çalışma sonucu da bu çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.³ Bu sonuçlar değerlendirildiğinde ise hemşirelik öğrencilerin yüksek düzeyde mahremiyet bilincine sahip olmalarında, etik, ahlak ve değerlere ilişkin eğitim içeriklerinin

daha ilköğretim aşamasından itibaren anlatılmasının önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bugün hemen hemen tüm üniversitelerde, etik ile ilgili bir dersin eğitim müfredatında yer alıyor olması da özellikle lisans düzeyinde olan öğrencilerde bu bilincin oluşmasında ve farkındalık kazandırılmasında çok büyük bir etkiye sahip olduğunu destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra mahremiyet bilincinin kazandırılmasında, etik ilkelerden biri olan mahremiyet konusunda eğitim verilmesinin ve farkındalık oluşturulmasının gerekliliği konusunda araştırmacıların birçoğunun hemfikir olduğu görülmüştür.^{1,26,27}

TABLO 4: Katılımcıların mahremiyet ve mahremiyet bilincine ilişkin görüşleri

Sizce mahremiyet nedir? (n=156)	n	%
Kişinin özel alan ve sınırlarının korunması	35	22,4
Gizlilik	30	19,2
Beden gizliliği	30	19,2
Bilgi gizliliği	24	15,4
Herkesin görmemesi ve bilmemesi gereken, kişinin dış ortama göstermek veya söylemek istemediği her şey	18	11,5
Bireyin soyut ve somut sahip olduğu şeylerin özerkliği kapsamında korunması gereken bir değer	9	5,8
Hastanın insan onurunu korumaya dayalı davranışlar bütünü, onura saygı	9	5,8
Kişinin özel hayatına ve değerlerine saygı	9	5,8
Bireyin bedensel bütünlüğünü korumak	7	4,5
Kendini güvende hissetmek	4	2,6
Hastanın kendine ait değerlerini korumak	3	1,9
Hastanın başkaları tarafından bilinmemesi ve görülmemesini istediği yerlerin gizlenmesi, saklanması ve ona saygı duyulması	3	1,9
Gizlilik hakkı	2	1,3
İnsanla ilgili her şeyin değerli ve özel olması	2	1,3
Topluma özel şeyler	1	0,6
İnsanın kendini güvenli ve iyi hissettiği, özeline olduğu bilincinde olması	1	0,6
Hastanın kendi benlik saygısının olması	1	0,6
Kişinin benliğine saygı duymak	1	0,6
Utanç duygusunun oluşmasını engellemek	1	0,6
Bakıma muhtaç durumdaki hastanın gizliliğini sağlamak	1	0,6
Bireyin biricikliği ve özerkliği sayesinde sahip olduğu özel durum	1	0,6
Hastanın tedavi sürecinde kişilik haklarına, hasta haklarına saygı göstererek tedavisini uygulamak	1	0,6
Kişinin kendi güvenliği hakkında bir güç ve otokontrol hissetmesi	1	0,6
Sizce mahremiyet bilinci nedir? (n=134)	n	%
Kişilerin mahremiyetine saygı göstermeyi bilmek, göstermek ve önemini farkında olmak	32	23,9
Gizliliği bilme/koruma/önem verme/saygılı davranma	20	14,9
Özel alana ve hayata saygı	14	10,5
Mahremiyet nedir bilmek ve ona göre eylemlerde bulunmak	13	9,7
Bireyin haklarını ve özerkliklerini bilmek/savunmak/zarar vermemek	6	4,5
İnsanın karşı tarafındaki insanların sınırlarını bilmesi/saygı duyması	5	3,2
Mahremiyetin korunması gerektiğini bilmek/korumak	5	3,2
İnsanların mahremiyet hakkının bilincinde olmak/saygı duymak	5	3,2
Kişinin veya toplumun özeline bilme ve farkında olma	4	3,0
Hastanın bilgilerine, vücuduna her manada özel davranılması	4	3,0
Güçlü olmak ve gücünün farkında olma	3	2,2
Bireylerin diğerlerinin kişisel gizlilik haklarına saygı göstermeleri ve bu konuda duyarlı olmaları	3	2,2
İnsan onurunu koruyabilecek her türlü davranış	3	2,2
Hastaya özel bilgileri/mahrem olan şeylerin, duygu, düşüncelerini ve bedenini hasta rızası dışında kimseyle paylaşılması	3	2,2
Güçlüklerle baş etme becerileri gelişmesi	2	1,5
Empati yapabilme yeteneğine sahip olma	2	1,5
Kendine ve karşıındakilerine saygı duymak	2	1,5
Bireyin özgür ve güvende hissetmesini sağlamanın farkında olunması	2	1,5
İnsanı önemsemek	1	0,8
Vicdanlı ve merhametli olmak	1	0,8
İnsanlara alan tanımak, onlara güven aşılamak	1	0,8
Sır saklama	1	0,8
Bir duygu olarak bireylerin birbirleriyle ve toplumla ilişkilerinde eylemlerine yön veren bir kavram	1	0,8
Kişinin karşıındakinin mahremiyetinin nerede başlayıp nerede bittiğinin farkındalığı	1	0,8

TABLO 5: Katılımcıların mahremiyet bilinci ve ilişkili faktörlere ilişkin görüşleri

Bireyde mahremiyet bilinci oluşturmak mümkün mü?		
	n	%
Evet	125	70,6
Bilmiyorum	48	27,1
Hayır	4	2,3
Mahremiyet bilinci oluşturma yolları nelerdir?(n=125)		
	n	%
Eğitim	48	38,4
Empati yapmak	22	17,6
Konu ile ilgili bilgilendirilme ve gerekliliklerin açıklanması	13	10,4
Aile tarafından öğretilmesi	7	5,6
Kişisel alana ve bireye insan olduğu için saygı duyması gerektiği anlatılarak	5	4,0
Konunun anlatılması sonra da davranış örneklerinin uygulamalı gösterilmesi	4	3,2
Hasta gizliliğine dikkat ederek gizliliğin önemi doğru aktararak	4	3,2
Her bireyin haklarını bilmesi	3	2,4
Bireyin algılayış biçiminin bilinmesi	2	1,6
Örnek olay ve durumları bağdaştırmak	2	1,6
Günlük yaşam içinde doğal olarak oluşturulması	1	0,8
Bireyin özel alanlarının farkına varması	1	0,8
Uygun yasalar çıkarılması	1	0,8
Ahlaklı bir toplum yetiştirmekle	1	0,8
İletişim becerilerini geliştirme	1	0,8
Bir bireyin mahremiyet bilinci herhangi bir faktör ile ilişkili mi?		
	n	%
Evet	124	70,1
Bilmiyorum	51	28,8
Hayır	2	1,1
Mahremiyet bilinci ile ilişkili faktörler (n=124)		
	n	%
Çevre	39	31,5
Eğitim durumu	24	19,4
Kültür	24	19,4
Aile	23	18,6
Gizlilik kavramına ilişkin bilgi durumu	17	13,7
Yaş	12	9,7
Toplum	12	9,7
Bilinç düzeyi	8	6,5
İnsan onuru algısı	8	6,5
Kişilik özellikleri	8	6,5
Cinsiyet	8	6,5
Saygı	7	5,6
Vicdan	7	5,6
Kişisel değerler	7	5,6
Özsaygı	7	5,6
Dini inanç	6	4,8
Güven	5	4,0
Deneyim	5	4,0
Empati	5	4,0
Hayata bakış açısı	4	3,2
Ahlaki değerler	4	3,2
Kültürel değerler	4	3,2
Benimsenen etik ilkeler	4	3,2
Duygu	3	2,4
Sağlık durumu	3	2,4
Koruma içgüdüğü	3	2,4
Haklarını bilme	3	2,4
Özerklik	2	1,6
Özgüven	2	1,6
Merhamet	2	1,6
Etik duyarlılık	1	0,8
İnsan sevgisi	1	0,8
Sosyoekonomik düzeyi	1	0,8
Utanma duygusu	1	0,8
Mesleki değerler	1	0,8
İletişim becerisi	1	0,8
Psikolojik etkenler	1	0,8

*Satır yüzdesi alınmıştır.

Araştırma sonucumuza göre, etik ile ilgili herhangi bir eğitim almamış olan 2. sınıf öğrencileri, verilerin toplandığı zaman diliminde etik ile ilgili bir ders almakta olan 3. sınıf öğrencileri ve bu eğitim sürecini tamamlamış olan 4. sınıf öğrencilerinin mahremiyet bilinci puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Nitekim çalışmamızın nitel sorularından olan “Mahremiyet bilinci oluşturmak mümkün mü?” ve “Mahremiyet bilinci hangi yollarla oluşturulur?” sorularına karşılık olarak öğrenciler, yüksek oranda mahremiyet bilincini oluşturma mümkün olduğunu ve eğitimle bu bilincin oluşturulabileceğini ifade etmişlerdir. Literatürde, eğitim ve mahremiyet arasındaki ilişkinin incelendiği diğer araştırma sonuçlarında, çalışmamız ile paralel sonuçların yer aldığı görülmektedir.^{2,23,28} Bu sonuçların aksine araştırma sonuçlarımızla farklılık bildiren çalışma sonuçları mevcuttur ve mahremiyet konusunda eğitim alan öğrencilerin almayanlara göre daha yüksek mahremiyet bilincine sahip oldukları görülmüştür.^{1,7,27} Literatürde yer alan çalışma bulgularındaki farklılıkların, örnekleme oluşturan bireylerin sosyodemografik özellikleri, öğrenim gördükleri eğitim müfredatları ve klinik uygulama alanlarındaki değişikliklerden kaynaklandığı ileri sürülebilir. Bu bağlamda tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde, her ne kadar araştırma bulguları arasında farklılıklar görülmüş olsa da mahremiyet bilincinin, bireysel, kültürel ve çevresel faktörlerden etkilendiği göz önüne alındığında, sağlık çalışanlarının büyük çoğunluğunun, mahremiyetin korunmasına ilişkin duyarlılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Söz konusu mahremiyet konusundaki bu duyarlılığın güçlendirilmesi ve olumlu tutum ile davranışa dönüştürülmesinde ise eğitimin önemli bir rol oynadığı/oyunacağı açıktır. Bununla birlikte hemşirelik öğrencileri, mesleki eğitimleri gereği birçok klinik uygulama alanlarında gelecek rollerine hazırlanmaktadır. Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilincinin, mesleki eğitimleri süresince kazanmalarının ve içselleştirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Sağlık hizmetlerinde hasta ile en yoğun etkileşim içerisinde bulunan hemşirelere insana yönelik en özel ve özenli bakım sunmayı gerektirdiği ve uğraş alanı insan olduğu için birçok etik sorumluluk yüklemektedir. Bu nedenle de hemşirelik eğitiminde, hem-

şirelik bilgi ve becerilerinin kazandırılmasının yanı sıra ilk öğretilen şeylerden biri de kaçınılmaz etik ilke ve değerlerin öğretimidir.²⁹⁻³¹ Hemşirelik teorik ve pratik becerileri kazandırılırken belki de yarar sağlama-zarar vermeme etik ilkesinden sonra en fazla vurgu yapılan ilkelerden biri de kaçınılmaz mahremiyetin korunması ilkesidir.^{11,32} Mahremiyetin korunması ve sır saklama, hemşirelik mesleğinin temel etik ilke ve sorumlulukları arasında yer almakla birlikte, hemşirelerin bu etik ilkeye ilişkin bilgi düzeylerinin, bireylerin mahremiyetine yönelik daha özenli bir tutum geliştirmelerine ve bu doğrultuda eylemde bulunmalarına katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu çalışmada, katılımcıların neredeyse hepsi mahremiyetin önemli olduğuna vurgu yapmış olmasına karşın öğrencilerin sadece yarısı mahremiyetin hemşireliğin temel etik ilkelerinden biri olduğunu bilmektedir. Nitekim araştırmamızın “Mahremiyet nedir?” ve “Mahremiyet bilinci nedir?” sorularına verilen yanıtlar değerlendirildiğinde; öğrencilerin mahremiyeti sıklıkla “kişinin özel alan ve sınırlarının korunması”, “gizlilik”, “beden gizliliği”, “bilgi gizliliği” ve “herkesin görmemesi ve bilmemesi gereken, kişinin dış ortama göstermek veya söylemek istemediği her şey” olarak tanımladığı tespit edilmiştir. Mahremiyet bilinci ise öğrenciler tarafından “kişilerin mahremiyetine saygı göstermeyi bilmek, göstermek ve önemini farkında olmak”, “gizliliği bilme/koruma/önem verme/saygılı davranma”, “özel alana ve hayata saygı” ve “mahremiyet nedir bilmek ve ona göre eylemlerde bulunmak” olarak tanımlanmıştır. Mahremiyet, bireylerin inançlarını, düşüncelerini ve davranışlarını hangi ölçüde paylaşacağı ya da gizli tutacağına ilişkin karar verme özgürlüğünü ifade etmektedir.³³ Ancak temel insan haklarından biri ve özerkliğin temel bileşeni olmasına karşın mahremiyeti tanımlamak oldukça güçtür. Yapılan çalışmalarda mahremiyet, “kişilerin bedenlerinin ve özel bilgilerinin gizliliği”, “hem bedeninin hem de bilgilerin gizliliği”, “kişisel yaşamın gizliliği” olarak tanımlandığı görülmüştür.^{1,2,34} Çalışmamızdan elde edilen bulgular, literatür ışığında değerlendirildiğinde, mahremiyetin yalnızca bedensel değil, aynı zamanda kişisel bilgiler ve özel hayatın korunmasını kapsadığı yönünde ortak bir görüş birliği bulunduğu görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin mahremiyetin yalnızca fiziksel boyutunu değil, aynı zamanda sosyal ve psiko-

lojik boyutlarını da dikkate aldıklarını ve bu doğrultuda farkındalık geliştirme çabası içinde olduklarını göstermektedir.

Ahlaki gelişim süreçlerinin, cinsiyete göre farklılık gösterebildiği bilinmekle birlikte kadınların genellikle bakım odaklı etik bir yaklaşımı benimsedikleri ve bu bağlamda bireylere zarar vermekten kaçınmaya yönelik daha özenli bir tutum sergiledikleri ifade edilmektedir.⁹ Literatürde, cinsiyet ve mahremiyet kavramlarının ilişkisinin incelendiği çalışma bulgularında farklılıklar ortaya konmuştur. Öztürk ve ark. tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kadın öğrencilerin daha yüksek mahremiyet bilincine sahip olduğu saptanmıştır.⁹ Bu çalışmaya paralel olarak Fernández-Feito ve ark. tarafından yürütülen çalışmada da erkek öğrencilerin mahremiyet konusunda kadınlara kıyasla daha düşük düzeyde hassasiyet gösterdikleri bildirilmiştir.³⁵ Bununla birlikte çalışmamızın bulgularını destekleyen ve mahremiyet algısının cinsiyet rollerinden bağımsız olduğunu bildiren araştırmalar da literatürde yer almaktadır.^{1-4,7,23,26,28} Bu bağlamda literatürde, cinsiyet ve mahremiyet bilinci/algısı kavramlarının ilişkisinin incelendiği araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmesinde, mahremiyet/mahremiyet bilinci kavramlarına ilişkin anlamsal algı farklılıklarının ve mahremiyet bilinci ile ilişkili faktörlerin varlığı bu durumu açıklayabileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda, bir bireyin mahremiyet bilincinin bazı faktörler ile ilişkili olabileceğini düşünen hemşirelik bölümü öğrencilerine “Mahremiyet bilinci ile ilişkili faktörler nedir?” sorusu sorulduğunda öğrencilerin büyük çoğunluğu mahremiyet bilincinin sıklıkla “çevre”, “eğitim durumu”, “kültür”, “aile”, “gizlilik kavramına ilişkin bilgi durumu”, “yaş” ve “toplum” ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm bunlar doğrultusunda daha geniş çerçeveden düşünüldüğünde çevresel ve bireysel faktörlerin mahremiyet bilincinin varlığına veya geliştirilmesine etki edebileceği düşünülmektedir.

SINIRLILIKLAR

Araştırma, bir üniversitenin Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin öz bildirimleri ile sınırlıdır. Araştırma sonuçları, tüm hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilere genellenemez.

SONUÇ

Hemşirelik öğrencilerinin, mahremiyet bilinci ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olan bu araştırma sonucunda, hemşirelik bölümü öğrencilerinin, yüksek mahremiyet bilincine sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mahremiyeti önemli bir kavram olarak gördüğünü ve mahremiyet bilinci konusunda farkındalık sahibi olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, mahremiyet bilincini oluşturmada eğitim, empati yapma ve bilgilendirme gibi faktörlerin önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca öğrenciler tarafından bireyin mahremiyet bilincinin çevre, kültür, aile yapısı ve gizlilik kavramına ilişkin bilgi düzeyi gibi çeşitli değişkenlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ancak, ölçek puanları ile cinsiyet, sınıf düzeyi, etik dersi alma durumu ve etik bilgisine sahip olma gibi değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tüm araştırma bulguları değerlendirildiğinde bu araştırma sonucunda; etik ilkeler ve değerlerin kapsamlı bir şekilde ele alındığı, teorik bilgiyi destekleyen uygulamalı derslerin artırılması, öğrencilere mahremiyet kavramı ve ilgili etik ilkeler konusunda farkındalık kazandırmak amacıyla seminer, atölye çalışmaları ve vaka tartışmaları gibi etkinlikler düzenlenmesi, mahremiyetin sadece bilgi düzeyi ile değil, bireyin empati yeteneği ile de ilişkili olduğu göz önünde bulundurularak, iletişim ve hasta merkezli bakım becerilerini geliştiren eğitim yöntemlerinin benimsenmesi önerilmektedir. Ayrıca mahremiyet bilincinin kültürel ve çevresel faktörlerle olan ilişkisini ele alan çalışmalar yapılması, öğrencilerin mahremi-

yet algısını şekillendiren faktörlerin daha iyi anlaşılması için nitel ve nicel araştırmaların artırılması diğer öneriler arasında yer almaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin etik ve mahremiyet konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerini ortaya koyarak, eğitim programlarında bu konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Etik duyarlılığın artırılması, hasta haklarının korunması ve mahremiyet bilincinin güçlendirilmesi adına eğitim kurumları, akademisyenler ve sağlık profesyonelleri tarafından bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Duygu Yıldırım, Derya Uzelli, Esra Akın; **Tasarım:** Duygu Yıldırım, Derya Uzelli, Esra Akın; **Denetleme/Danışmanlık:** Esra Akın; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Duygu Yıldırım, Simay Sırma; **Analiz ve/veya Yorum:** Duygu Yıldırım, Simay Sırma, Esra Akın; **Kaynak Taraması:** Duygu Yıldırım, Simay Sırma; **Makalenin Yazımı:** Duygu Yıldırım, Simay Sırma, Derya Uzelli, Esra Akın; **Eleştirel İnceleme:** Esra Akın.

KAYNAKLAR

1. Bahar A, Özgürbüz N, Erdem DT, Dulkara GH. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin hasta mahremiyeti bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının incelenmesi [Examination the knowledge and attitudes of nursing and midwifery students regarding their consciousness of patient privacy]. Genel Sağlık Bilimleri Dergisi. 2022;4(2):118-29. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgehes/issue/72300/1084912>
2. Candan M, Bilgili N. Hemşire ve ebelerin hasta mahremiyetine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi [Evaluation of nurse and midwives' opinions on patient privacy]. Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018;3(3):34-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gsbdergi/issue/39953/474444>
3. Kurt D. Hemşirelik öğrencilerinde mahremiyet bilinci ve etik duyarlılık [Privacy consciousness and ethical sensitivity in nursing students]. Türkiye Biyoetik Dergisi. 2021;8(3):144-53. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2985989>
4. Tanrıku F, Erol F, Ziyai NY, Gündoğdu H, Karabulut B, Dikmen Y. Hemşirelerin hasta mahremiyetini gözetme durumlarının incelenmesi [Investigation of the evaluation of the nurses in patient privacy]. J Innov Healthc Pract. 2020;1(1):22-9. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1904770>
5. Türk Hemşireler Derneği. Hemşireler için etik ilke ve sorumluluklar. 2009. <https://www.thder.org.tr/uploads/files/hemsire-brosur.pdf>

6. Ozturk H, Bahçecik N, Özçelik KS. The development of the patient privacy scale in nursing. *Nurs Ethics*. 2014;21(7):812-28. PMID: 24482263.
7. Aktan GG, Eşer İ, Kocaçal E. Hemşirelerin hasta mahremiyetini koruma ve sürdürme durumları ile etkileyen faktörler [The status of nurses' protecting and maintaining patient privacy and affecting factors]. *Koç Univ Hemşirelikte Eğitim Araştırma Derg.* 2019;16(4):301-5. https://jag.journalagent.com/jern/pdfs/JERN-67044-RESEARCH_ARTICLE-KOCACAL_GULER.pdf
8. Beauchamp T, Childress J. Principles of biomedical ethics: marking its fortieth anniversary. *Am J Bioeth.* 2019;19(11):9-12. PMID: 31647760.
9. Öztürk D, Eyuboğlu G, Göçmen Baykara Z. Üniversite öğrencilerinin mahremiyet bilinci [Privacy consciousness of university students]. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2022;7(4):68-77. <https://doi.org/10.52881/gsbdergi.1014500>
10. Valizadeh F, Heshmat F, Motaghi Z. The parturient women's privacy preservation in the delivery rooms: a qualitative study. *J Caring Sci*. 2022;12(1):33-41. PMID: 37124412; PMCID: PMC10131163.
11. Kızılılık Özkan Z, Çil Eyi S, Mayda Z. Hemşirelik öğrencilerinin hasta mahremiyetini korumaya yönelik davranışlarının belirlenmesi [Determination of nursing students behavior about protecting patient privacy]. *İnönü Univ Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Derg.* 2020;8(2):312-20. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.718308>
12. Valizadeh F, Heshmat F, Mohammadi S, Motaghi Z. Affecting factors of parturient women's privacy preservation in the maternity ward: a qualitative study. *J Family Reprod Health*. 2021;15(3):186-95. PMID: 34721610; PMCID: PMC8536821.
13. Valizadeh F, Ghasemi SF. Human privacy respect from viewpoint of hospitalized patients. *Eur J Transl Myol*. 2020;30(1):8456. PMID: 32499876; PMCID: PMC7254454.
14. International Council of Nurses. The ICN code of ethics for nurses. 2021. https://www.icn.ch/sites/default/files/2023-06/ICN_Code-of-Ethics_EN_Web.pdf
15. Türk Hemşireler Derneği. Uluslararası hemşireler konseyi hemşireler için etik kodlar. 2021. https://www.thder.org.tr/uploads/subeler/ICN/icn_etik_kodlar_2021.pdf
16. Öztürk D, Eyuboğlu G, Göçmen Baykara Z. Mahremiyet Bilinci Ölçeği: Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması [The Privacy Consciousness Scale: Turkish validity and reliability study]. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics Law Hist*. 2019;27(1):57-64. DOI: 10.5336/mdethic.2018-63473
17. Adib-Hajbaghery M, Faraji M. Comparison of effect between group discussion and educational booklet on Iranian nursing students' attitude and practice toward patient privacy. *J Educ Eval Health Prof*. 2016;13:29. PMID: 27476641; PMCID: PMC5066073.
18. Korhan EA, Ceylan B, Üstün Ç, Kırşan M. Hemşirelik öğrencileri gözüyle klinik alanda etik sorunlar [Ethical problems in the clinical setting from the perspective of nursing students]. *Ege Tıp Dergisi*. 2018;57(2):75-81. <https://doi.org/10.19161/etd.414760>
19. Mehdiour Rabori R, Dehghan M, Nematollahi M. Nursing students' ethical challenges in the clinical settings: a mixed-methods study. *Nurs Ethics*. 2019;26(7-8):1983-91. PMID: 30428755.
20. Albert JS, Younas A, Sana S. Nursing students' ethical dilemmas regarding patient care: an integrative review. *Nurse Educ Today*. 2020;88:104389. PMID: 32193068.
21. Movafegh F, Abbaszadeh A, Rassouli M, Lotfi MS, Nasiri M, Mokhesi S. Development and validation of the Iranian version of the Patient Privacy and Confidentiality Scale. *Indian J Med Ethics*. 2021;V(1):1-13. PMID: 34080998.
22. Atasever İ, Özçirpan ÇY. Öğrenci hemşirelerin gözüyle perinatal kliniklerde hasta mahremiyeti: nitel bir çalışma [Patient privacy in perinatal clinics through the eyes of student nurses: a qualitative study]. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2023;16(1):63-78. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.969605>
23. Buldan Ö, Arslan S. Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeyi ile mahremiyet bilinci arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler [The relationship between level of empathy and privacy consciousness of nursing students and affecting factors]. *Türk Klin J Nurs Sci*. 2021;13(2):318-29. doi: 10.5336/nurses.2020-78050
24. Paslı Gürdoğan E, Aksoy B, Kınıcı E. Hemşirelik öğrencilerinin etik duyarlılık düzeyleri ve mesleki değerler ile ilişkisi [Ethical awareness of of nursing students, and their relationship with professional values]. *Sağlık Hemşirelik Yönetimi Derg.* 2018;5(3):147-54. https://jag.journalagent.com/shyd/pdfs/SHYD_5_3_147_154.pdf
25. Tural Büyü E, Ünalı Baydır N. Hemşirelik öğrencilerinin etik duyarlılıkları ile kişisel sağlık verilerinin kayıt ve korunmasına yönelik tutumları arasındaki ilişki [Association between ethical sensitivity and attitudes towards recording and protecting personal data in nursing students]. *Türkiye Biyoetik Dergisi*. 2020;7(4):198-210. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3058044>
26. Erkus Kucukkepce G, Simsek Kucukkepce D, Aslan S. Investigation of the relationship between nursing students' privacy consciousness and attitudes towards patient privacy. *Int J Caring Sci*. 2021;14(3):1713. https://internationaljournalofcaringsciences.org/docs/19_kucukkepce_original_14_3.pdf
27. Kulakaç N, Uzun Şahin C, Özkan E, Çilingir D. Privacy awareness of nursing students. *Türk Klin J Nurs Sci*. 2021;13(2):330-7. doi: 10.5336/nurses.2020-78242
28. Eti Aslan F, Çınar F, Es M. Cerrahi hemşirelerinin mahremiyet bilinclerinin incelenmesi [Investigation of the privacy consciousness of surgical nurses]. *Kocaeli Tıp Derg.* 2019;8(3):95-103. https://jag.journalagent.com/kocaelitip/pdfs/KTD-59862-ORIGINAL_ARTICLE-CINAR.pdf
29. Donmez RO, Ozsoy S. Factors influencing development of professional values among nursing students. *Pak J Med Sci*. 2016;32(4):988-93. PMID: 27648054; PMCID: PMC5017117.
30. Nelwati, Abdullah KL, Chong MC. Factors influencing professional values among Indonesian undergraduate nursing students. *Nurse Educ Pract*. 2019;41:102648. PMID: 31707147.
31. Özdelikara A, Babur S. Hemşirelik öğrencilerinin merhamet düzeyi ve empatik eğilim ilişkisi [Determination of compassion levels and empathic tendency of nursing students]. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;11(2):342-9. <https://journal.acibadem.edu.tr/en/download/article-file/1701993>
32. Hasan Tehrani T, Seyed Bagher Maddah S, Fallahi-Khoshknab M, Ebadi A, Mohammadi Shahboulagh F, Gillespie M. Respecting the privacy of hospitalized patients: an integrative review. *Nurs Ethics*. 2018;969733018759832. PMID: 29558850.
33. Siegel M. Privacy, ethics, and confidentiality. *Prof Psychol*. 1979;10(2):249-58. PMID: 11661846.
34. Akyüz E, Erdemir F. Surgical patients' and nurses' opinions and expectations about privacy in care. *Nurs Ethics*. 2013;20(6):660-71. PMID: 23361142.
35. Fernández-Feito A, Basurto-Hoyuelos S, Palmeiro-Longo MR, García-Díaz V. Differences in professional values between nurses and nursing students: a gender perspective. *Int Nurs Rev*. 2019;66(4):577-89. PMID: 31378939.